

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/266/2021
Identifikačné číslo spisu: 6720202985
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6720202985.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v rodinnoprávnej veci navrhovateľa: mal. F. W. (predtým X.), nar. J., trvale bytom B., zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej kurately Zvolen, dieťa matky: E. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B., občianka Slovenskej republiky, zastúpená: Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária, s. r. o., Trhová 992/1, Zvolen, IČO: 50 492 934 a otca: U. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom P., občan Slovenskej republiky, zastúpený: Mgr. et Mgr. Lívia Šouc Kost'ová, advokátkou, so sídlom Pod Donátom 5, Žiar nad Hronom, o zapretie otcovstva na návrh dieťaťa, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 18Pc/7/2020, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 08. júna 2021 sp. zn. 14CoP/16/2021, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie z a m i e t a .
- II. Žiaden účastník nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen rozsudkom zo dňa 24. júna 2019 č. k. 11Pc/15/2018-191 rozhodol o prípustnosti zapretia otcovstva, ktoré svedčí U. X., nar. XX.XX.XXXX (ďalej aj „právny otec“) voči maloletému F. X., nar. XX.XX.XXXX a určil, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva rodičom dieťaťa je v záujme maloletého F. X., nar. XX.XX.XXXX. Odvolanie U. X. proti tomuto rozsudku Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z o d ň a 1 5 . apríla 2020 č. k. 15CoP/43/2019-328 odmietol. Dovolanie U. X. proti uvedenému uzneseniu krajského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 06. mája 2020, bolo odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. novembra 2021 sp. zn. 6 Cdo 142/2020.

2. Konanie o prípustnosti zapretia otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. je prvým štádiom (1. fázou) zapretia otcovstva dieťaťom. V tomto konaní súd posudzuje, či zapretie otcovstva je potrebné v záujme maloletého dieťaťa. Ako vyplýva z bodu 1. tohto rozhodnutia, otázka prípustnosti zapretia otcovstva bola po vykonanom dokazovaní vyriešená kladne, právoplatným rozsudkom Okresného súdu Zvolen v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici.

II.

3. Po právoplatnosti uznesenia krajského súdu, uvedeného v bode 1., maloletý F. X., zastúpený kolíznym opatrovníkom, podal dňa 03. júla 2020 na okresný súd návrh na zapretie otcovstva U. X..

4. Okresný súd Zvolen rozsudkom zo dňa 20. októbra 2020 č. k. 18Pc/7/2020-178 (ďalej aj „rozsudok súdu prvej inštancie“) určil, že U. X. nie je otcom maloletého F. X., nar. J., pochádzajúceho z matky E. W..

5. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na rozsiahlo vykonanom dokazovaní a jeho dôvody zhrnul v bodoch 4., 27. až 29. odôvodnenia písomného vyhotovenia rozsudku.

6. V bode 4. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že „návrh právneho otca na prerušenie konania podľa § 164 CSP z dôvodu podania mimoriadnych opravných prostriedkov v konaní pred Okresným súdom Zvolen sp. zn. 11Pc/15/2018 súd nepovažoval za dôvodný, a preto ho zamietol uznesením na pojednávaní dňa 09.09.2020. Rozsudkom Okresného súdu Zvolen zo dňa 24. júna 2019 sp. zn. 11Pc/15/2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. apríla 2020 sp. zn. 15CoP/43/2019 bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že súd pripúšťa zapretie otcovstva, ktoré svedčí právnemu otcovi U. X. voči maloletému F. a bolo určené, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva je v záujme maloletého. Rozhodnutie je právoplatné a vykonateľné dňa 06.05.2020. Právoplatnosť rozsudku je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia (§ 226 CSP). Inštitút právoplatnosti súdneho rozhodnutia je jedným zo základov princípu právnej istoty definovaný v článku 2 Civilného sporového poriadku. Vychádza sa z toho, že právna istota a stabilita nastolená právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Uvedené rieši právna problematika mimoriadnych opravných prostriedkov, pričom právna úprava pripúšťa mimoriadne opravné prostriedky len výnimočne, z úzko zákonom stanovených dôvodov. Pokiaľ teda právoplatným rozhodnutím súdu bolo pripustené zapretie otcovstva v tomto konkrétnom prípade a bolo určené, že zapretie takéhoto otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme maloletého, súd z uvedeného rozhodnutia vychádza. Nie je potom pravdivé tvrdenie právneho otca, že o tejto otázke nie je toho času rozhodnuté z dôvodu podania mimoriadnych opravných prostriedkov. Keďže predmetom konania je rozhodovanie o osobnom stave (otázka otcovstva maloletého dieťaťa), v týchto konaniach súd je povinný zvlášť konať plynulo a bez prieťahov, v primeraných lehotách, preto súd nevidel dôvod na prerušenie konania a návrh otca na prerušenie konania zamietol.“

7. V bode 29. odôvodnenia uviedol: „V tomto konkrétnom prípade bolo otcovstvo k maloletému určené súhlasným vyhlásením oboch rodičov, na základe ktorého je U. X. (ďalej aj „právny otec“) uvedený v rodnom liste maloletého ako jeho otec. Z výpovedí matky aj právneho otca, z výpovede označeného biologického otca ako svedka, ako aj z listinných dokladov predložených matkou v konaní o zapretie otcovstva vedeného pred Okresným súdom Žiar nad Hronom, ako aj zo znaleckého posudku podaného v danom konaní jednoznačne a nepochybne vyplynulo, že právny otec, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný v rodnom liste maloletého dieťaťa ako jeho otec, nie je biologickým otcom maloletého. Právny otec si je tejto skutočnosti sám vedomý, avšak nesúhlasí so zapretím otcovstva z dôvodu, že toto nie je v záujme maloletého dieťaťa. Právny otec v konaní tvrdil, že súhlasil so zápisom svojho otcovstva, pretože bol v domnení, že je biologickým otcom maloletého, na narodenie dieťaťa sa tešili spolu s matkou, bol pri jeho narodení. Od počiatku sa o maloletého staral ako o svoje dieťa, prijal ho za svojho a svoj postoj k maloletému nezmenil ani po tom, čo sa dozvedel, že nie je jeho biologickým otcom. Keď krátko po narodení dieťaťa nežili s matkou v spoločnej domácnosti, naďalej poskytoval matke podporu v starostlivosti o dieťa, rešpektoval rozhodnutie matky odísť zo spoločnej domácnosti, a považoval ich ďalšie fungovanie za fungovanie ako riadnych rodičov. Medzi ním a maloletým sa vytvoril vzťah ako medzi otcom a synom, hoci je pravdou, že ho maloletý nevolá „otec“, bolo to tak od počiatku. Oslovuje ho menom „U.“. Právny otec poukázal na to, že k maloletému má vytvorený vrúcny vzťah, pokiaľ je s maloletým v kontakte, je maloletý spokojný, teší sa, nechce ukončiť stretnutie. Ďalej poukázal na súčasný stav, kedy mu je umožnený styk s maloletým len v obmedzenom rozsahu, a tak nemá možnosť ďalej ho rozvíjať.“

Matka maloletého naopak uviedla, že hoci boli s právnym otcom dlhšiu dobu partneri, pre vzájomné nezhody, najmä pre správanie sa právneho otca k nej, sa rozišli. Po istom časovom období sa opäť zblížili, v tom čase zistila, že je tehotná. Keďže medzi tým mala aj iného partnera, mala pochybnosti, kto je biologickým otcom maloletého. Právny otec sa však vyjadril tak, že sa o ňu aj o dieťa postará a obaja

sa dohodli na tom, že ako otec bude zapísaný do rodného listu on. Matka uviedla, že v tom období verila, že spolu s právnym otcom a maloletým vytvoria šťastnú a spokojnú rodinu. Krátko po narodení dieťaťa, keď sa právny otec dozvedel o tom, že nie je biologickým otcom dieťaťa, zmenil svoje správanie voči matke a začali sa konflikty, ktoré matka pociťovala ako psychické a fyzické útoky voči svojej osobe. Napriek tomu, že právny otec sa jej neskôr ospravedlňoval a tvrdil, že sa to nebude opakovať, jeho správanie voči matke naďalej trvalo, preto sa rozhodla odísť zo spoločnej domácnosti. Súhlasila s tým, aby právny otec bol v kontakte s maloletým F., pomáhal jej so starostlivosťou o maloletého, poprela však, že by tvorili naďalej rodinu tak, ako to tvrdil právny otec. Naopak, tvrdila, že právny otec jej situáciu zneužíval, avšak je pravdou, že v danom období súhlasila so starostlivosťou právneho otca o maloletého.

Z uvedeného je zrejmé, že právny otec si idealizoval vzťah s matkou po jej odchode zo spoločnej domácnosti, keď matka popisovala jeho správanie voči nej ako pre ňu neúnosné, naopak otec to považoval len za bežné konflikty, ktoré obaja neadekvátne riešili, mal za to, že sa to deje denno-denne v bežných domácnostiach a ich vzťah považoval za fungovanie rodiny. Matka uvedené poprela, uviedla, že v tom čase už bol maloletý v pravidelnom kontakte s biologickým otcom, s ktorým nadviazal dobrý vzťah a tento ich aj finančne podporoval. Toto bolo potvrdené svedeckou výpoveďou biologického otca. Z uvedeného vyplýva, že v tom čase matka umožňovala kontakt právnemu otcovi s maloletým, tento s ním trávil skutočne veľa času a riadne sa mu venoval po každej stránke. Aj s poukazom na vykonané dokazovanie v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018 bolo nepochybne preukázané, že právny otec sa v danom období skutočne intenzívne staral o maloletého, bolo preukázané, že zabezpečoval osobnú starostlivosť o maloletého v čase, keď matka vykonávala zamestnanie, a že jeho starostlivosť bola na požadovanej úrovni. Osoby, s ktorými prichádzal do kontaktu, vnímali vzťah medzi ním a maloletým ako vzťah medzi otcom a synom.

Z výpovedí oboch rodičov súdu prvej inštancie vyplynulo, že k podstatnej zmene došlo v situácii, keď si matka našla súčasného partnera a následne sa rozhodla s ním žiť v spoločnej domácnosti. Odvtedy začala konfliktná komunikácia medzi rodičmi, ktorá v podstate pretrváva dodnes. Súd mal preukázané, že rodičia sú v kontakte výlučne z dôvodu starostlivosti o maloletého, keď dochádza ku styku právneho otca s maloletým. Obaja rodičia zhodne potvrdili, že v danom prípade od počiatku dochádzalo ku konfliktným situáciám, hoci každý z rodičov viní z danej situácie toho druhého, o vzájomnej nevraživosti svedčia aj trestné oznámenia, ktoré navzájom na seba rodičia podávajú. Matka uviedla, že daný stav nepriaznivo vplyva aj na maloletého, čo vyplynulo aj z osobného výsluchu maloletého pred tunajším súdom, kedy maloletý sám spontánne uvádzal sudcovi na adresu právneho otca, že ho neznáša práve z dôvodu, že ublížil maminke, sám spontánne uviedol, že „U. zbil uja“. Z uvedeného vyplýva, že maloletý citlivo vníma konfliktnú komunikáciu medzi matkou a právnym otcom, ako aj konfliktné vzťahy medzi právnym otcom a osobami, s ktorými toho času maloletý žije v spoločnej domácnosti. Napriek tomu, že právny otec túto situáciu zľahčuje a prezentuje do budúca možnosť zmeny v komunikácii s matkou, súd tieto vyjadrenia považuje len za účelové, pretože doposiaľ správanie právneho otca a matky smeruje len k prehľbovaniu vzájomnej nevraživosti, ani jeden z nich neučinil taký krok, ktorý by súd mohol hodnotiť pozitívne. Takáto situácia, pokiaľ by súd mal vyhovieť stanovisku právneho otca, by mohla naďalej negatívne vplyvať na ďalší zdravý vývoj maloletého dieťaťa. Z vykonaného dokazovania šetrením kolízneho opatrovníka, zo samotného výsluchu maloletého pred súdom v súvisiacom konaní, z výpovede svedkov celkom jednoznačne vyplynulo, že maloletý má vytvorenú silnú citovú väzbu na matku a pokiaľ sa právny otec správa nevraživo a nevhodne voči osobe matky, ktorá je v strede záujmu maloletého, a to aj za prítomnosti maloletého, pôsobí to na maloletého destabilizačne, čo si zrejme právny otec dostatočne neuvedomuje.

Stanovisko kolízneho opatrovníka v prejednávanej veci bolo také, aby súd návrhu vyhovel z dôvodu, že faktický stav je nepochybne preukázaný, t. j. že právny otec nie je biologickým otcom maloletého. Poukázal však na to, že pre hodnoverné posúdenie vzťahu maloletého k právnemu otcovi a prípadne k ďalším osobám mužského pohlavia, ktoré sú prítomné v jeho súčasnom živote, by bolo vhodné znalecké dokazovanie. Súd k uvedenému uviedol, že v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018 sa súd podrobne zaoberal a hodnotil vzťah právneho otca a maloletého a v tej súvislosti aj záujem dieťaťa na zapretí otcovstva. V právoplatnom rozhodnutí súd zaujal stanovisko, že je v záujme maloletého zapretie otcovstva súčasného právneho otca. Uviedol, že Zákon o rodine v záujme určenia otcovstva ustanovuje systém vyvrátených zákonných domniek otcovstva, podľa ktorých sa určuje, koho platné právo

považuje za otca dieťaťa, resp. kto sa v súlade s platným právom považuje za otca dieťaťa. Túto skutočnosť možno vyvodiť z toho, že podmienky vzniku právneho otcovstva sú viazané buď na časovo ohraničené obdobie možného počatia dieťaťa, alebo na vedomé rozhodnutie rodičov týkajúce sa rodičovstva.

Cieľom druhej domnienky otcovstva je stabilizovať právne pomery dieťaťa žijúceho mimo manželského zväzku v záujme ochrany jeho práv. Na základe uvedeného možno konštatovať, že cieľom zákonodarcu v prípade určenia otcovstva podľa druhej domnienky nie je len určenie akéhokoľvek právneho otca dieťaťa, ale v súlade so spoločnosťou a morálkou všeobecne akceptovaným princípom zodpovednosti (každý by mal niesť zodpovednosť za svoje konanie) určenie biologického otca, ktorý by mal prijať a niesť plnú zodpovednosť za zabezpečenie výchovy a výživy svojho dieťaťa tak, že status právneho otca nadobudne biologický otec dieťaťa. Rodičovstvo, a to biologické alebo právne, určené na základe domnienky otcovstva patrí do sféry súkromného a rodinného života. Rodič aj dieťa majú rovnaké právo na vlastnú identitu, ktorej súčasťou je aj zistenie, či právny status vytvorený na základe domnienky otcovstva zodpovedá aj biologickému stavu. Stav nesúlady právneho a biologického otcovstva zasahuje aj samotné dieťa, napr. v jeho práve poznať svojich biologických rodičov, a taktiež koliduje s právami biologického otca dieťaťa, ktorý sa usiluje dosiahnuť status právneho otca, ako aj s právami matky dieťaťa.“

8. V bode 28. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že „v danom prípade veľmi citlivo zvažoval, do akej miery vyhovenie, prípadne nevyhovenie podanému návrhu zasiahne do práv, či už právneho otca, samotného dieťaťa, ale aj matky a biologického otca dieťaťa. Po vyhodnotení súčasnej situácie skonštatoval, že zosúladienie právneho statusu s biologickým stavom je v súlade so záujmom maloletého dieťaťa. Súd nezistil také dôvody, pre ktoré by mal uprednostniť právo (právneho) otca na zachovanie súčasného právneho stavu, ktorý je ale celkom zjavne v rozpore so skutočným biologickým stavom. Jedným zo základných práv, ktoré priznáva Dohovor o právach dieťaťa je aj právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že v súčasnej dobe maloletý ani jedného z mužských partnerov, ktorých matka mala, a s ktorými je maloletý v kontakte, nevníma ako svojho otca.

Z vykonaného dokazovania však pre súd súčasne vyplynulo, že biologický otec dieťaťa sa krátko po jeho narodení o syna začal zaujímať, rovnako poskytoval matke pomoc v starostlivosti o dieťa a to tak materiálnou pomocou, ako aj osobnou prítomnosťou, kedy bol v kontakte s matkou a stretával sa aj s maloleťým. Tento kontakt a starostlivosť zo strany biologického otca naďalej trvá. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že vzájomný kontakt medzi biologickým otcom a maloleťým prebieha v pozitívnej atmosfére, ktorú nenarúšajú konflikty medzi matkou a biologickým otcom, ako to je v prípade kontaktu matky a právneho otca. Biologický otec sa pred súdom celkom jednoznačne vyjadril tak, že mieni do budúcnosti zosúladiť právny stav so stavom skutočným a mieni byť zapísaný ako otec v rodnom liste dieťaťa. Prezentoval sa tak, že chce byť súčasťou života svojho syna bez ohľadu na to, ako súd v tejto veci rozhodne. S týmto postupom súhlasí aj matka dieťaťa, rovnako súd pozitívne na prospech dieťaťa hodnotí aj postoj súčasného partnera matky, ktorý rešpektuje práva biologického otca dieťaťa a v tomto má ústretový postoj.

Ďalej súd v neprospech zachovania súčasného stavu hodnotil skutočnosť, že medzi právnym otcom a biologickým otcom, ako aj medzi právnym otcom a súčasným partnerom matky je vytvorený negatívny a konfliktný stav, pretože maloletý v súčasnosti žije v domácom prostredí matky, kde má vytvorené stabilné prostredie, matka má vytvorený stabilný vzťah so súčasným partnerom, priateľský vzťah s biologickým otcom dieťaťa, čo maloletý veľmi pozitívne vníma. Súd konštatoval, že toto stabilné prostredie je naopak narušované konaním zo strany právneho otca, pričom nemá na mysli to, že sa právny otec snaží o zachovanie kontaktu s maloleťým F. a zachovanie súčasného právneho stavu, ale práve jeho skratové konanie, či už vo vzťahu k matke, k jej partnerovi alebo aj vo vzťahu k biologickému otcovi dieťaťa tak, ako to títo popísali vo svojich výpovediach. Je treba si uvedomiť, že rodinu pre dieťa tvoria obaja rodičia - otec aj matka, ale aj širšia rodina a pre zachovanie zdravého vývoja dieťaťa je nevyhnutné, aby tieto vzťahy boli pre dieťa pozitívne a stimulujúce, čo v osobe právneho otca súd nemal preukázané. Súd preto dospel k záveru, že zachovanie súčasného právneho stavu nie je v záujme maloletého dieťaťa. Naopak, je presvedčený, že pokiaľ do budúcnosti dôjde k zosúladieniu právneho stavu s biologickým otcovstvom maloletého, umožní tak maloleťému spoznať svojho biologického otca, aj jeho širšiu rodinu a nadviazať vzájomný vzťah tak, aby sa mohol vytvoriť

vzťah medzi otcom a synom, čomu je prístupná matka i jej súčasný partner.

Návrh navrhovateľa považoval preto za plne dôvodný, preukázaný, otcovstvo právneho otca je znaleckým dokazovaním celkom jednoznačne vylúčené a súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by bránili zosúladiť skutočný a právny stav rodičovstva k maloletému F..“

9. V bode 29. odôvodnenia rozsudku v o vzťahu k požiadavke právneho otca o nariadenie znaleckého dokazovania na zistenie citových väzieb medzi maloletým a právnym otcom, k čomu sa pripojil aj kolízny opatrovník, a otec navrhoval na preukázanie tohto vzťahu aj výsluch ďalších svedkov - svojich kolegov a súčasnej susedy, súd prvej inštancie konštatoval, „že navrhované dôkazy nepovažoval za nevyhnutné vykonať pre rozhodnutie o veci. Mal za to, že postoj maloletého ako aj vzájomný vzťah medzi maloletým a otcom bol v dostatočnej miere preskúmaný v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018, v tomto konaní bolo vypočuté množstvo svedkov zo strany otca aj zo strany matky, ktorí sa vyjadrovali k tomu, ako vnímali vzťah medzi maloletým a právnym otcom.

Všetky tieto dôkazy boli vyhodnotené konajúcim súdom tak, ako je uvedené v písomnom vyhotovení rozsudku a viedli k záveru súdu, že medzi otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého. Súd nezistil, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi, čo vyplynulo z jeho vyjadrení ako reakcia na aktuálnu situáciu, ktorú maloletý sám vnímal. Názor maloletého bol zisťovaný osobným výsluchom sudcu v 5/2019, v predchádzajúcom období šetrením kolízneho opatrovníka v 8/2018 (v iných súvisiacich konaniach), kedy maloletý po konfliktoch právneho otca a matky prezentoval negatívny postoj k právnemu otcovi práve z tohto dôvodu.

Na druhej strane bolo nepochybne preukázané, a to súd konštatoval aj v tu prejednávanej veci, že (právny) otec má vytvorené silné puto na maloletého F., ktoré otec zdôvodnil tým, že od narodenia maloletého sa k nemu správa ako otec a na tomto jeho postoji nezmenila nič ani skutočnosť, keď sa dozvedel, že nie je biologickým otcom maloletého.

V tomto konaní otec neuviedol žiadne také nové skutočnosti vo vzťahu k maloletému, na základe ktorých by súd mohol konštatovať zmenu skutkových záverov, ku ktorým dospel súd v predchádzajúcom súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018. Preto navrhované dokazovanie znaleckým dokazovaním, či výsluchom svedkov považoval za nadbytočné a nevhodné; rovnako nepovažoval za nutné opätovne vypočúvať maloletého aj v tu prejednávanej veci. Okrem toho súd vzal do úvahy aj to, že ide o konanie, predmetom ktorého je posúdenie osobného stavu, ako aj konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletých, kedy súd rozhoduje urýchlene a bez prietahov. Súd nezistil žiaden taký dôvod, pre ktorý by bolo potrebné vykonať navrhované dokazovanie, a preto dôkazné návrhy otca súd zamietol.“

10. Doplniacim rozsudkom zo dňa 21. apríla 2021 č. k. 18Pc/7/2020-268 súd prvej inštancie doplnil svoj rozsudok zo dňa 20. októbra 2020 o výrok II., ktorým žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

III.

11. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie právny otec maloletého s poukazom na odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. a), b), d), e), f) a h) CSP. Namietal postup súdu prvej inštancie, ktorý na pojednávaní dňa 09.09.2020 zamietol jeho návrh na prerušenie konania podľa § 164 CSP. Aj keď ustanovenie § 164 CSP upravuje fakultatívne prerušenie konania, mal za to, že súd mal postupovať citlivo a konanie mal prerušiť, a to až do času rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o dovolaní, ktoré právny otec podal proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. apríla 2020 č. k. 15CoP/43/2019-328, keď podľa neho výsledok dovolacieho konania môže mať podstatný vplyv pre výsledok predmetného konania sp. zn. 18Pc/7/2020. Bol toho názoru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Tvrdil, že z vykonaného dokazovania žiadnym spôsobom nemohlo vyplynúť, že maloletý F. nemá k nemu vytvorenú citovú väzbu tak, ako to tvrdí súd. Vzájomný pozitívny citový vzťah medzi ním a mal. F. bol jednoznačne preukázaný už v konaní o vyslovení prípustnosti zapretia otcovstva vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 11Pc/15/2018 najmä svedeckými výpoveďami svedkýň F., R., E., X., ako aj čestnými prehláseniami ďalších osôb, ktoré súd pri rozhodovaní nezobral na zreteľ a názor o tom, že maloletý F. údajne nemá k jeho osobe vytvorený citový vzťah, vyvodil len z rozhovoru maloletého so sudcom, ktorý uskutočnil výsluch v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018. Je toho názoru, že výsluchom maloletého navrhovateľa, ktorý bol realizovaný súdom vo vyššie uvedenom konaní, nebol objektívne zistený názor maloletého týkajúci sa jeho citového vzťahu k jeho osobe,

nemohol objektívne slúžiť ako podklad pre rozhodnutie súdu. Výpovede maloletého je nutné vyhodnotiť tak, že bol zjavne zo strany matky silno ovplyvnený a na výsluch voči nemu matkou negatívne nastavený a naladený. Z výpovede maloletého F. nie je zrejmé, ktorého „tatina“ maloletý F. nemá rád, keďže z výsluchu nevyplynulo, kto bol v tom čase v jeho ponímaní „tatinom“. V konaní na pojednávaní dňa 20.10.2020 právny otec navrhol pribratie znalca z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia detí a dospelých, a to za účelom zistenia citového vzťahu maloletého F. k jeho osobe, ako aj na účely zistenia, či maloletý je zo strany matky manipulovaný. Hoci sa k tomuto návrhu pripojil aj kolízny opatrovník, súd prvej inštancie tento dôkazný návrh zamietol ako nadbytočný a nehospodárny, čo považuje za nesprávne. V konaní zjavne absentovalo zisťovanie kvalifikovaného objektívneho názoru maloletého F.. V konaniach, ktoré sa týkajú detí a mladistvých, nesmú príslušné orgány vychádzať z predpokladu, že dieťa nemôže vedieť, čo je preň najlepšie, a na tomto základe o ňom rozhodnúť bez toho, aby ho vypočuli, prípadne aby aspoň zistili jeho názor a jeho názoru sa venovali, a to aj v odôvodnení rozhodnutia. Zákon o rodine súdom vo všeobecnosti ukladá povinnosť prihliadať na názor maloletých detí primerane ich veku a vyspelosti, avšak pokiaľ ide o deti útleho veku, resp. nedokážu posúdiť dosah tohto rozhodnutia, súdy by mali ustanoviť súdneho znalca z odboru psychológie. Štát má povinnosť, aby dieťaťu zabezpečil v súdnych aj iných konaniach, ktoré sa ho týkajú, kvalifikovanú obranu jeho práv a oprávnených záujmov. Má za to, že výsluch maloletého F. v konaní sp. zn. 11Pc/15/2018 dňa 06.05.2019 nemá žiadnu dôkaznú hodnotu a žiadnym spôsobom nie je možné z neho preukázať postoj maloletého k osobe otca, nakoľko maloletý F. nebol v danom období spôsobilý vzhľadom na svoj nízky vek, ako aj vzhľadom na neustále ovplyvňovanie zo strany matky, objektívne (t. j. bez súčinnosti odborne zdatnej osoby) zaujať svoj postoj k danej veci. Pri výsluchu maloletého súd postupoval formalisticky, neprofesionálne, nevhodne a neprimerane okolnostiam veci a statusu maloletého F.. Nerealizoval výsluch maloletého v osobitnej miestnosti určenej na vypočutie maloletého dieťaťa, ktorá je svojím vzhľadom, zariadením a vybavením prispôbená deťom, jeho výsluch uskutočnil priamo v pojednávacej miestnosti bez prítomnosti kolízneho opatrovníka. Nestotožňuje sa s tvrdením súdu, že postoj maloletého, ako aj vzájomný vzťah medzi maloletým a otcom, bol v dostatočnej miere preskúmaný v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018. Súd nesprávne zistil skutkový stav, keď bez relevantného odôvodnenia a bez relevantných dôkazov skonštatoval, že je v záujme maloletého F., aby bolo zapreté jeho otcovstvo voči maloletému, neúplne zistil skutočný stav veci z dôvodu formalistického, resp. absentujúceho prístupu k zisťovaniu názoru maloletého Samuela k predmetnému konaniu. Mal za to, že nevykonanie dôkazu výsluchom maloletého F., resp. navrhovaného znaleckého dokazovania možno hodnotiť ako postup, ktorým bola maloletému F. odňatá možnosť konať pred súdom. Poukázal, že maloletý bol vypočutý vo veku 5 rokov a 4 mesiacov. Aktuálne má takmer 7 rokov, je prirodzene rozumovo vyspelejší, dokáže zaujímať vlastné stanoviská, t. j. už nie je do takej značnej miery názorovo ovplyvniteľný matkou. Je možné oprávnene sa domnievať, že z výsluchu maloletého F. uskutočneného vo veku 7 rokov, resp. zisťovaním jeho názoru navrhnutým znaleckým dokazovaním by vyplynuli podstatne iné (a to presvedčivejšie) poznatky týkajúce sa skutočného citovaného vzťahu maloletého F. k osobe otca v porovnaní s poznatkami, ktoré vyplynuli z jeho výpovede pred súdom v období, keď bol maloletý F. vo veku 5 rokov a 4 mesiace, a bol teda ešte pod silným názorným vplyvom matky. Súd nezistil riadne skutočný stav veci, keďže pri posudzovaní skutkového stavu veci vychádzal najmä z pripojeného súdneho spisu Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11Pc/15/2018 a najmä v ňom obsiahnutej zápisnici o výsluchu maloletého F. zo dňa 06.05.2019. Na účely riadneho zistenia skutkového stavu bolo nevyhnutne potrebné vykonať opätovný výsluch maloletého F., resp. uskutočniť navrhované znalecké dokazovanie. Z vykonaného dokazovania nevyplynulo, že by mal sklony k agresívnemu (nevraživému) správaniu. Súd nadobudol na základe vykonaného dokazovania nesprávny obraz o jeho niekdajšom vzájomnom spoluzití s matkou a s maloletým F., ako aj o jeho správaní sa voči nim. Uviedol, že s maloletým F. si navzájom rozumejú, otec má k nemu vytvorený hlboký citový vzťah, rovnako aj dieťa k nemu, táto silná vzájomná citová väzba má svoj základ v tom, že sa vždy snažil o neho starať najlepšie ako dokázal. Počas obdobia 5 rokov došlo medzi ním a matkou len k dvom incidentom, po zvyšok času vychádzali úplne bezproblémovo. S matkou žili spoločne 5 rokov po narodení maloletého F., po celú túto dobu bol a stále je jeho otcom, matka sa následne rozhodla odsťahovať zo spoločnej domácnosti, začala cielene vyvolávať konflikty s vidinou vzťahu s pánom I., pričom okrem iného podala aj návrh na zapretie otcovstva. On sa snažil ich vzťah napriek tomu udržať, pomáhal matke naďalej so všetkým. Zabezpečil jej bývanie, bol pozorný a

milý, chodili na výlety a dovolenky, na verejnosti sa prezentovali ako rodina. Neakceptuje vyhodnotenie ich vzájomného spolužitia tak, že sa voči matke správal „nevraživo a nevhodne“. O maloletého F. od jeho narodenia sa vždy riadne staral, podieľal sa na jeho výchove a starostlivosti o neho, vždy ho vnímal a stále ho aj vníma ako svojho vlastného syna, a rovnako aj maloletý F. ho považuje za svojho vlastného otca, je nepochybne v záujme maloletého F., aby ostal zachovaný súčasný právny stav, t. j. stav, v zmysle ktorého naďalej bude v rodnom liste maloletého F. zapísaný ako jeho otec. Tieto skutočnosti verifikoval listinnými dôkazmi, ako aj výsluchmi svedkov. Za nepreukázané považuje zistenie súdu, že biologický otec dieťaťa sa krátko po jeho narodení o syna začal zaujímať, že matke poskytol pomoc v starostlivosti o dieťa, a to materiálnou pomocou, ako aj osobnou prítomnosťou, spochybňuje svedkom I. tvrdené jeho údajné osobné navštevovanie maloletého F. a jeho starostlivosť o neho. Tiež spochybňuje aj tvrdenie matky, že táto pánovi I. vychádza v ústrety pri navštevovaní maloletého F. a jeho starostlivosti o neho. Súd v konaní by mal aplikovať tzv. vyšetrovací princíp, k čomu však nedošlo, keď súd žiadnym spôsobom neoveril uvedené tvrdenia svedka I., ako aj matky dieťaťa a nevykonal ďalšie dôkazy v záujme zistenia objektívnej pravdy. Matka spôsobom svojho života vytvorila taký nepriaznivý stav, že „v súčasnej dobe maloletý ani jedného z mužských partnerov, ktorých matka mala, a s ktorými je maloletý v kontakte, nevníma ako svojho otca“. Je toho názoru, že on (a nikto iný) je jediným stabilným mužským prvkom v živote maloletého F.. Z vyjadrenia svedka I. vyplýva, že mu bolo úplne jedno, kto je a kto bude zapísaný v rodnom liste dieťaťa a kto sa oň bude starať. Z toho možno vyvodíť, že s vysokou pravdepodobnosťou sa identickým stanoviskom bude svedok I. riadiť aj naďalej. Zapretie otcovstva žalovaného k maloletému F. považuje za hazardovanie s detskou dušou, so stabilitou jeho psychického duševného vývinu, ako aj materiálneho a finančného zabezpečenia. Súd prehliadol účelové správanie matky zamerané na dosiahnutie jej cieľa (zapretie otcovstva a s ním spojené prerušenie vzájomných citových väzieb), ktorý nie je v súlade so želaním maloletého F., čoho si je matka vedomá a preto názor dieťaťa silno ovplyvňuje v smere vytvorenia a udržania u neho negatívneho názoru na osobu otca. Mal za to, že vzhľadom na konkrétne okolnosti predmetnej právnej veci, a to predovšetkým dobrovoľné a vedomé premeškanie zákonnej lehoty na zapretie otcovstva zo strany matky ako aj zo strany otca, uplynutie pomerne dlhej doby od narodenia mal. F., existenciu statusových pomerov, nevedomosť mal. F., že by jeho biologickým otcom bol niekto iný ako žalovaný, vytvorené silné puto a citové väzby medzi ním a mal. F., zvyk maloletého používať priezvisko X., sa súd prvej inštancie mal odkloniť od súdnej praxe v obdobných právnych veciach. Podľa právneho otca napadnutý rozsudok je zmätočný, nie je z neho zrejmé, čo bolo podkladom pre takéto rozhodnutie, a na základe akých skutočností súd prvej inštancie rozhodol. Považuje ho tiež za arbitrárny, keď podľa neho súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú účastníkom. Rozsudok má vady, ktorými bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces s poukazom na to, že súd riadne neodôvodnil rozhodnutie v zmysle § 220 ods. 2 CSP.

IV.

12. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) odvolanie nepovažoval za dôvodné. Rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčím rozsudkom potvrdil rozsudkom zo dňa 08. júna 2021 č. k. 14CoP/16/2021-280 a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keď dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania zistil a v odôvodnení rozhodnutia aj skonštatoval skutkový stav veci správne, dôkazy vyhodnotil v súlade s § 191 ods. 1 CSP, rozhodnutie náležite odôvodnil v súlade s § 220 CSP.

13. V bode 12. odôvodnenia rozsudku odvolací súd uviedol, že s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 1 a 2 CSP „považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia. Zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.“ Nad rámec uvedeného odvolací súd s prihliadnutím na odvolacie námietky odvolateľa uvedené v podanom odvolaní uvádza, „že pokiaľ v odvolaní bol namietaný nesprávny procesný postup súdu, ktorý mal spočívať v tom, že súd prvej inštancie zamietol návrh otca maloletého dieťaťa na prerušenie konania, keď navrhoval, aby súd prerušil konanie do rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15. apríla 2020 č. k. 15CoP/43/2019-328, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie U. X. proti rozsudku Okresného súdu Zvolen, zo dňa 24. júna 2019 č. k. 11Pc/15/2018-191 (ktorým súd pripustil zapretie otcovstva, ktoré svedčí U. X. voči maloletému F. X. a určil, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty na zapretie otcovstva rodičom dieťaťa je v záujme maloletého F. X.), že túto odvoláciu námietku

nepovažuje za dôvodnú. Odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje na bod 4. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom súd prvej inštancie dostatočným spôsobom odôvodnil dôvody, pre ktoré návrh právneho otca na prerušenie konania podľa § 164 CSP zamietol a nepovažoval ho za dôvodný, s ktorými dôvodmi sa v plnom rozsahu stotožňuje aj odvolací súd. Odvolací súd navyše poukazuje na ustanovenie § 108 ods. 4 CMP, ktoré ustanovenie jednoznačne určuje, že účastníkom konania o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom ako predmet konania predchádzajúci tomuto súdnemu konaniu (konanie vedené na Okresnom súde Zvolen sp. zn. 11Pc/15/2018) je len dieťa. Berúc do úvahy potrebu (keďže sa jedná o konanie o osobnom stave) konať vo veci bez prietáhov, aj podľa názoru odvolacieho súdu nebolo dôvodné postupom v zmysle § 164 CSP, aby súd prvej inštancie prerušil konanie do rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o dovolaní. Nutnosť konať vo veciach bez prietáhov vyplýva aj z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 21/2000, I. ÚS 142/04, pričom zároveň odvolací súd poukazuje na názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v konaní sp. zn. 3 Cdo 204/2013 s poukazom na to, že rozhodnutie súdu, či už o prerušení konania, alebo o zamietnutí návrhu na prerušenie konania sú procesnými rozhodnutiami, ktorými sa nerozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov sporu vo veci samej. Takéto rozhodnutia majú procesnoprávne dôsledky len pre určité štádium konania; nejde o rozhodnutia vo veci samej, ktoré by do práv a povinností účastníkov konania zasahovali konečným spôsobom. S prihliadnutím aj na hore uvedené, preto túto odvolaciu námietku odvolací súd za dôvodnú nepovažuje.

14. K odvolacej námietke, že súd na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, tvrdiac, že z neho nemohlo vyplývať, že maloleté dieťa nemá k právnemu otcovi vytvorenú citovú väzbu, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom uviedol dôkazy, ktoré v konaní boli vykonané, pričom ich skutkové a právne posúdenie vykonal v odôvodnení v bodoch 27. až 29., s ktorým vyhodnotením sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého dieťaťa, pričom súd nezistil, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi, čo vyplývalo z vyjadrení samotného maloletého dieťaťa, keď názor maloletého dieťaťa bol zisťovaný v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018, v ktorom konaní súd rozhodoval o návrhu maloletého dieťaťa a pripustil zapretie otcovstva, ktoré svedčí právnemu otcovi.

15. Neobstojí odvolacia námietka otca maloletého dieťaťa, že v uvedenom konaní, a to konkrétne výsluchom, ktorý vykonal zákonný sudca v tomto konaní dňa 06.05.2019 nebol objektívne zistený názor dieťaťa s poukazom na to, že dieťa len odpovedalo na otázky sudcu spôsobom „áno - nie“, pričom rovnako nedôvodne namietal formu zistenia názoru maloletého dieťaťa. Súd prvej inštancie štandardným spôsobom vykonal výsluch maloletého dieťaťa, pričom správne sa rozhodol pre realizáciu výsluchu maloletého dieťaťa s prihliadnutím na ustanovenie § 38 ods. 1 CMP. Súd postupoval pri výsluchu dieťaťa v súlade s ustanovením § 38 ods. 2 CMP, keď názor dieťaťa zistil spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti, a bez prítomnosti iných osôb. Odvolací súd uvádza, že v prípade, ak je účastníkom konania maloleté dieťa, môže súd jeho názor zisťovať nielen jeho výsluchom na pojednávaní, ale aj prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, pričom je vecou súdu, ktorý zo spôsobov na zistenie názoru maloletého dieťaťa v konaní zvolí. Preskúmaním veci odvolací súd mal za preukázané, že súd najprv zisťoval názor maloletého dieťaťa prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, následne však zisťoval názor maloletého dieťaťa aj jeho výsluchom prostredníctvom súdu. Procesný postup súdu, v rámci ktorého zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti právneho zástupcu rodiča, resp. rodiča, ako aj kolízneho opatrovníka nemá za následok odňatie možnosti rodiča konať pred súdom, pričom odvolací súd zdôrazňuje, že súd sa v konaní 11Pc/15/2018 prísne riadil ustanovením § 38 ods. 2 CMP. S prihliadnutím na obsah výsluchu a vyjadrenie maloletého dieťaťa potom nemožno považovať za dôvodnú odvolaciu námietku odvolateľa, že nebol objektívne zistený názor maloletého dieťaťa.

16. Rovnako neobstojí ani odvolacia námietka, že súd nesprávne zamietol dokazovanie znalcom a z tohto dôvodu v konaní absentuje kvalifikované zistenie názoru dieťaťa. Názor dieťaťa bol zistený práve výsluchom dieťaťa zákonným sudcom v konaní sp. zn. 11Pc/15/2018, pričom nemožno rovnako (s prihliadnutím na spôsob výsluchu maloletého dieťaťa zákonným sudcom) súhlasiť s tvrdením odvolateľa, že súd pri výsluchu dieťaťa postupoval formalisticky, neprofesionálne a nevhodne. Pre zistenie skutkového stavu nie je ani rozhodujúce, že výsluch maloletého dieťaťa je vykonaný v

pojednávacej miestnosti a nie v nejakej inej miestnosti, vhodne zariadenej pre výsluch maloletých detí, čo je závislé od materiálneho zabezpečenia toho-ktorého súdu; pre právne posúdenie vecí však táto okolnosť nemá žiaden právny význam.

17. Pokiaľ odvolateľ namietal, že v čase výsluchu maloleté dieťa malo 5 rokov a 4 mesiace a v zásade namietal, že nebolo objektívne schopné vyjadriť svoj názor, pričom poukázal na to, že v súčasnosti má dieťa 7 rokov a je práve vo veku, kedy už vie formulovať a zaujímať vlastné stanoviská, a s poukazom na to, že dieťa má právo vyjadriť sa, aj z týchto dôvodov navrhoval doplniť dokazovanie znaleckým dokazovaním na citovú väzbu a manipuláciu matkou, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní vo veci mal pripojené aj ďalšie spisy týkajúce sa maloletého dieťaťa, ktoré sú uvedené aj v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom presný rozsah pripojených a oboznámených spisov vyplýva zo zápisnice z pojednávania dňa 20.10.2020. Odvolací súd zistil, že pred rozhodnutím vo veci samej mal súd prvej inštancie pripojený aj spis vedený na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 5P/317/2018, pričom súd po rozhodnutí a napísaní rozsudku č. k. 18Pc/7/2020-178 vrátil spis sp. zn. 5P/317/2018 do senátu 5C, keďže toto konanie nebolo skončené, avšak po podaní odvolania a vyjadrení, po podanom odvolaní nebolo možné spis sp. zn. 5P/317/2018 pre účely rozhodnutia pripojiť k spisu sp. zn. 18Pc/7/2020 z dôvodu, že konanie vo veci sp. zn. 5P/317/2018 bolo rozhodnuté dňa 04.02.2021, pričom rozsudok vo veci nebol právoplatný, keď vec sa nachádza v štádiu vypracovávania rozsudku, a preto súd prvej inštancie do spisu doložil pre potreby odvolacieho konania fotokópie návrhu otca U. X. zo dňa 23.08.2018, ktorým sa domáhal úpravy práv a povinností k maloletému F. a zápisnicu z pojednávania v konaní vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 5P/317/2018 zo dňa 04.02.2021, na ktorom pojednávaní bol zákonným sudcom vypočutý maloletý F. (a na ktorom pojednávaní súd prvej inštancie vo veci aj rozhodol tak, že maloleté dieťa zveril do osobnej starostlivosti matky, otca zaviazal platením výživného sumou 150 eur mesačne počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia a upravil styk otca s maloletým dieťaťom na každú nepárnu sobotu v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod.). Odvolací súd zisťovaním v registri Krajského súdu v Banskej Bystrici zistil, že proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané odvolanie otcom maloletého dieťaťa v časti proti výroku, ktorým upravil styk otca s maloletým dieťaťom, vec je vedená na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15CoP/20/2021. Odvolací súd opätovne poukázal, že sa stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, tak ako tieto zistil súd prvej inštancie do rozhodnutia o veci, a preto nebolo potrebné dokazovanie zopakovať alebo doplniť a na ten účel nariadovať pojednávanie, pričom odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými závermi súdu prvej inštancie aj ním vykonaným právnym posúdením. S prihliadnutím na doloženú zápisnicu z konania sp. zn. 5P/317/2008 zo dňa 04.02.2021, na ktorom pojednávaní súd vykonal pohovor s maloletým dieťaťom na okolnosť vzťahu maloletého dieťaťa k právnemu otcovi, iný skutkový stav, ako bol zistený skutkový stav v tomto súdnom konaní, však nevyplýval ani z vykonaného pohovoru s maloletým dieťaťom dňa 04.02.2021. S prihliadnutím aj na hore uvedené preto odvolací súd zdôraznil, že nebolo potrebné doplniť dokazovanie opätovným výsluchom maloletého dieťaťa, resp. nariadením znaleckého dokazovania, pričom odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s vyhodnotením súdu prvej inštancie v bode 29. odôvodnenia. Z týchto dôvodov preto nebolo potrebné ani nariadiť odvolacie pojednávanie (viď uznesenie NS SR sp. zn. 8 Cdo 63/2019).“

18. Odvolací súd ďalej v bode 13. odôvodnenia rozsudku zdôraznil, že „správne súd prvej inštancie poukázal na článok 5 Zákona o rodine, podľa ktorého záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú, ako aj na článok 7 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Poukázal na to, že aj Dohovor o právach dieťaťa, konkrétne v článku 3 ods. 1 zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej ako aj v súkromnej sfére. Pri jednotlivých rozhodnutiach je potrebné vždy posúdiť najlepší záujem dieťaťa, zohľadniť pritom ich osobný kontext, situáciu a potreby. Na rozdiel od úpravy zapieracieho práva, pri jednotlivých domnienkach v ustanovení § 96 ods. 1 Zákona o rodine nie je výslovne upravené, aké skutočnosti má dieťa preukazovať, aby v konaní o zapretie otcovstva bolo úspešné. Napriek tomu nemožno dospieť k inému záveru, než k tomu, že to musia byť okrem iného okolnosti jednoznačne vylučujúce otcovstvo muža, ktorému doteraz svedčí domnienka otcovstva tak, ako tento skutkový stav bol zistený aj v tejto veci. Každý jednotlivец má veľmi vážny záujem na určení svojich predkov, a teda aj svojej identity. Najsilnejší je tento záujem na poznaní svojich predkov, predovšetkým rodičov.“

19. Za situácie, že pán U. X. je len právnym otcom maloletého navrhovateľa, nie je jeho biologickým otcom, pričom biologický otec dieťaťa je známy a tento sa k maloletému dieťaťu aj hlási, maloleté dieťa biologického otca pozná, v konaní neboli zistené negatívne vzťahy medzi maloletým navrhovateľom a biologickým otcom, boli preukázané dobré vzťahy medzi biologickým otcom a maloletým navrhovateľom, správne potom súd prvej inštancie vyhodnotil, že v najlepšom záujme maloletého dieťaťa je zaprieť otcovstvo právne z týchto dôvodov, ktorý názor podporuje aj zistenie skutkového stavu ohľadom citových väzieb medzi maloletým navrhovateľom a právnym otcom. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu preto vecne správne rozhodol, keď návrhu maloletého navrhovateľa vyhovel.

20. Vo vzťahu k odvolacej námietke odvolateľa, že rozsudok súdu je zmätočný, arbitrárny a nespĺňa náležitosti § 220 ods. 2 CSP, odvolací súd v bode 14. odôvodnenia jeho rozsudku po preskúmaní odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie uviedol, že „tejto odvolacej námietke vyhovieť nemožno a nemožno ju považovať za dôvodnú, odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie dostatočným spôsobom, a zároveň hutne odôvodnil rozhodnutie, uviedol zásadné skutočnosti podstatné pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj myšlienkovú líniu, ktorou sa súd prvej inštancie riadil pri právnom posúdení zisteného skutkového stavu. V súvislosti s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť, odvolací súd poukazuje, že aj po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku je naďalej aktuálne stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 03.12.2015 R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“ Odvolací súd je toho názoru, že súd prvej inštancie postupoval pri odôvodnení rozhodnutia v súlade s ustanovením § 220 ods. 2, pričom odôvodnenie rozhodnutia obsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, spĺňa parametre zákonného odôvodnenia; za odvolací dôvod nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strán sporu, ale len to, že by ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, ktorá situácia v predmetnej veci však nenastala.“

V.

21. Rozsudok odvolacieho súdu napadol včas, dovolaním podaným elektronicky dňa 19. augusta 2021, právny otec (ďalej aj „dovolateľ“), a to z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s doplniacim rozsudkom a rozsudkom odvolacieho súdu.

22. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP právny otec odôvodnil tým, že za skutkového a právneho stavu, ako ho zistil odvolací súd, teda za stavu, keď maloleté dieťa malo možnosť, nie však povinnosť (po právoplatnosti rozhodnutia o prípustnosti zapretia otcovstva) podať návrh na zapretie otcovstva, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 Zákona o rodine je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa za takého stavu, kedy od narodenia dieťaťa uplynula už doba 7 rokov, existujú statusové pomery, t. j. vybudovaný blízky a bezpečný vzájomný vzťah medzi právnym otcom a synom, identifikácia dieťaťa s priezviskom právneho otca a nazeranie dieťaťa na právneho otca ako na otca biologického, pričom dovolateľ má záujem byť zapísaný v rodnom liste dieťaťa ako jeho otec a podieľať sa na jeho výchove a starostlivosti minimálne v takej miere, aká bola určená na základe neodkladného opatrenia nariadeného uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 29. novembra 2018 č. k. 12P/24/2018-23, resp. rozsudku tohto súdu zo dňa 04. februára 2021 č. k. 5P/317/2018-388 (upravujúcich jeho stretávanie sa s maloletým a vyživovaciu povinnosť voči nemu). Namietol, že určenie biologického otca je neisté a len hypotetické. Vo vzťahu k potrebe zisťovať najlepší záujem dieťaťa poukázal na obsah odôvodnení uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 492/2015 zo dňa 22. júna 2016 a sp. zn. 8 Cdo 130/2017 zo dňa 29. mája 2018.

23. Podľa názoru právneho otca najlepší záujem dieťaťa je daný všeobecne pri stálosti rodinných vzťahov, keď zapretím otcovstva je dieťa vystavené riziku straty nároku na výživné od matričného otca, ak určenie biologického otca je neisté a len hypotetické, lebo hoci prezentovaný biologický otec vo

svojich výpovediach pred súdom deklaroval niekoľko tvrdení (sľubov), žiadne z nich počas konania nenaplnil (napr. že chce maloletému povedať, že je jeho biologický otec).

24. Záver odvolacieho súdu o existencii takého záujmu považuje za predčasný, založený na nesprávnom skutkovom zistení, že „medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého dieťaťa“. Odvolací súd totiž ním navrhovaným znaleckým dokazovaním nezistoval, či aj samotné dieťa (nielen matka a kolízny opatrovník) má záujem zosúladiť právny stav s biologickou realitou. Podľa názoru právneho otca tvrdenia, ktoré mal. F. uviedol pred súdom, „nie sú prejavom jeho vlastného názoru, ale ide o tvrdenia vsugerované do jeho mysle matkou ako preferenčným rodičom, ktorá mala eminentný záujem na zapretí môjho otcovstva, prezentujúc ho ako záujem maloletého. V záujme maloletého nie je vystavenie riziku straty nároku na výživné od právneho otca, ani strata mužského vzoru, keď určenie biologického otca je neisté a hypotetické. Väčšia váha mala byť priložená záujmu maloletého na zachovaní stabilných vytvorených vzťahov s právnym otcom.“

25. Namietol aj porušenie jeho práva a práva maloletého dieťaťa na rodinný život v zmysle čl. 8 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, teda práva na rešpektovanie rodinného života a ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného života. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 32/08-14 zo dňa 31.01.2008, v ktorom ústavný súd k pojmu „rodinný život“ zaujal právny názor : „... Jedným z prvoradých zmyslov rodinného života je ... výchova detí, ktorá patrí do výkonu rodičovských práv. Pod tento výkon je potrebné zaradiť aj problematiku zverenia dieťaťa do výchovy jedného z rodičov a úpravy a výkonu styku s ním. Vzhľadom na účel práva podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru možno konštatáciu vo vzťahu k nemu vyslovenú aplikovať aj pri posudzovaní základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy.“

26. Dovolací súd by mal tiež posúdiť, či kolízny opatrovník maloletého bol za existujúceho skutkového stavu vôbec oprávnený podať návrh na zapretie otcovstva.

27. Dovolací dôvod podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd nedostatočne skutkovo a právne zdôvodnil, prečo neexistujú okolnosti, ktoré by výrazne zoslabili, resp. celkom vylúčili záujem mal. dieťaťa na zapretí jeho otcovstva. Namietol, že odvolací súd v rozpore s § 220 ods. 2 CSP neuviedol dostatočné dôvody, na ktorých je založené jeho rozhodnutie a v rozpore s § 191 ods. 1 CSP sa nezaoberal vyhodnotením rozporných tvrdení dovolateľa a maloletého o vzájomnej citovej väzbe. Odôvodnenie jeho záveru o tom, že zapretie otcovstva je v záujme maloletého je obsiahnuté iba v bode 13. jeho rozsudku v rozsahu len 9 viet.

28. Písomné vyhotovenie rozsudku musí obsahovať aj súdom ustálený záver o skutkovom stave veci, ktorý musí vychádzať z čiastkových, ale pre rozhodnutie vo veci samej významných skutkových zistení. Jednotlivé skutkové zistenia je potrebné premietnuť do záveru o skutkovom stave, ktorý stručne a výstižne vyjadruje skutkový stav, a ktorý je východiskom pre právne posúdenie veci. Pre záver o skutkovom stave je rozhodujúce vyhodnotenie dôkazov z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, vierohodnosti a pravdivosti. Podľa názoru právneho otca však rozsudok odvolacieho súdu tieto atribúty nespĺňa.

VI.

29. Matka vo vyjadrení k dovolaniu právneho otca žiadala, aby dovolací súd dovolanie právneho otca zamietol ako nedôvodné. Zdôraznila skutočnosť, že v spoločnej domácnosti s právnym otcom maloletého bývala len 8 mesiacov a opustila ju z dôvodu konfliktov, neustálych verbálnych a neskôr aj fyzických útokov. Právny otec už v konaní o prípustnosti zapretia otcovstva nepresvedčil konajúci súd o existencii citovej alebo inej väzby, ktorej pretrhnutie by malo negatívny dopad na fyzický a psychický vývoj maloletého a preto maloletý, zastúpený kolíznym opatrovníkom, využil právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 96 ods. 2 Zákona o rodine a podal návrh na zapretie otcovstva.

Poukázala na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa opieralo hlavne o názor dieťaťa, znalecký posudok, že právny otec nie je biologickým otcom dieťaťa, existenciu biologického otca a jeho záujem na zosúladení matričného a biologického otcovstva a taktiež o nepreukázanie citovej väzby maloletého na právneho otca.

Ani v konaniach vo veci starostlivosti súdu o maloletého právny otec nepresvedčil súd o svojich tvrdeniach, aby nadobudli pochybnosti voči tvrdeniam maloletého. Maloletý ho ako otca nevníma a má k nemu odmietavý postoj.

Odvolací súd podľa jej názoru dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie a opieral ho o dôkazy, ktoré mal

hodnoverne a relevantne preukázané a rozhodoval podľa ich vážnosti, pričom disponoval dôkazmi vykonanými nielen v tomto konaní, ale aj v konaní o úprave rodičovských práv a povinností.

VII.

30. Zo spisu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 CdoGp 2/2021 o dovolaní generálneho prokurátora SR proti rozsudku súdu prvej inštancie a rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 08. júna 2021 č. k. 14CoP/16/2021-280 (v tej istej veci totožných účastníkov konania) najvyšší súd zistil, že do neho matka založila overenú kópiu rodného listu, podľa ktorého v knihe narodení Matričného úradu Mesta Banská Štiavnica vo zväzku 26, ročník 2014, strana 117, pod por. č. 10 je maloletý F. zapísaný pod priezviskom „W.“ a ako jeho otec je zapísaný „U. I., nar. XX.XX.XXXX.“

VIII.

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť (§ 448 CSP).

32. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016).

33. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

34. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

35. Konanie o zapretie otcovstva dieťaťa podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine patrí medzi konania upravené v ustanoveniach § 104 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“).

36. V zmysle § 2 ods. 1 CMP ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, t. j. zákona č. 160/2015 Z. z. (ďalej aj „CSP“). To platí i pre konanie o dovolaní právneho otca. Keďže CMP neustanovuje inak, bolo potrebné na dovolacie konanie v danej veci aplikovať CSP.

37. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

38. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

39. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie právneho otca, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

40. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a sp. zn. 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017 a 8 Cdo 85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

IX.

41. V danom prípade otec prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, oprel o:

- a) nevykonanie dôkazu znalcom (ako podľa dovolacieho súdu vyplýva z obsahu dovolacej námietky uvádzanej z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP
- b) absenciu vyhodnotenia dôkazov v súlade s § 191 ods. 1 CSP
- c) nedostatočné (žiadne) skutkové a právne zdôvodnenie rozsudku čo do záveru o tom, že zapretie otcovstva je v záujme maloletého.

42. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

43. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

44. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

45. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnemu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

46. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným

dovolacím dôvodom.

47. Podľa § 185 ods. 1 CSP súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná.

48. Podľa § 191 ods. 1 CSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

49. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

50. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

51. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

52. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a) ak sa týkajú procesných podmienok, b) ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d) ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje výhradne odvolací súd.

53. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

54. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že o tom, ktorý dôkaz je na zistenie skutkového stavu veci potrebné vykonať, rozhoduje súd, a že v prípade, ak niektoré z navrhnutých dôkazov nevykoná, je povinný v odôvodnení rozsudku odôvodniť, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla.

55. V danom prípade súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie na účely zistenia najlepšieho záujmu maloletého (body 6. a 7. tohto rozhodnutia) a z odôvodnenia jeho rozhodnutia (viď bod 8. tohto rozhodnutia) vyplýva, prečo a ako jednotlivé skutkové zistenia vyhodnotil pri posudzovaní najlepšieho záujmu maloletého. Taktiež odôvodnil (viď bod 9. tohto rozhodnutia), prečo nevyhovel požiadavke právneho otca na doplnenie dokazovania znaleckým posúdením citových väzieb medzi maloletým a právnym otcom. Odvolací súd preto dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania zistil a v odôvodnení rozhodnutia aj skonštatoval skutkový stav veci správne, dôkazy vyhodnotil v súlade s § 191 ods. 1 CSP a rozhodnutie náležite odôvodnil v súlade s § 220 CSP. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne tak vo výrokovej časti, ako aj v časti odôvodnenia (viď body 12. a 13. tohto rozhodnutia), pričom sa, na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, vysporiadal (okrem iného) aj s odvolacou požiadavkou právneho otca na doplnenie dokazovania posudkom znalca, keď zdôraznil, že vzhľadom na (do spisu súdu prvej inštancie) založenú zápisnicu o výsluchu maloletého v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/317/2008 zo dňa 04.02.2021 nebolo doplnenie dokazovania opätovným výsluchom maloletého potrebné (bod 14. tohto rozhodnutia).

56. Dovolací súd má za to, že je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, ako ich hodnotili a akými úvahami sa riadili. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred dovolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu tak v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších inštancií nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne

záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv účastníka, ale len to, že ho neodôvodnil uspokojivým spôsobom.

57. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, prečo nepovažoval za potrebné vykonať ďalší, právnym otcom navrhovaný dôkaz. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci dovolací súd nezistil. Dovolanie v tejto časti preto nepovažoval za dôvodné.

X.

58. Právny otec prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

59. Pre to, aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

60. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa nemohla vytvoriť ani ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

61. Riešenie právnej otázky sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva. Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami účastníkov konania a býva predmetom dokazovania.

62. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

63. Procesná strana vyvodzujúca prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP teda musí:

- a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd,
- b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne vyriešená.

64. Nesprávnosť právneho posúdenia možno vymedziť len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

65. Podľa právneho otca rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky „či zapretie otcovstva podľa § 96 Zákona o rodine je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa, za skutkového a právneho stavu ako ho zistil odvolací súd, t. j. za stavu, kedy maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom malo síce zo zákona možnosť, nie však povinnosť po právoplatnosti rozhodnutia o prípustnosti zapretia otcovstva podať návrh na zapretie otcovstva a za stavu, keď od narodenia dieťaťa uplynula už doba 7 rokov, existujú statusové pomery a on má záujem byť zapísaný v rodnom liste dieťaťa ako jeho otec a podieľať sa na jeho výchove a starostlivosti o neho minimálne v takej istej miere, ako tomu bolo doposiaľ na základe rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 5P/317/2018-388 zo dňa 04.02.2021.“

XI.

66. Pokiaľ ide o zodpovedanie čiastkovej otázky, či kolízny opatrovník maloletého bol oprávnený podať návrh na zapretie otcovstva, a či takým postupom nekonal v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie právny otec túto otázku nenamietal. Dovolanie nie je skrytým „odvolaním“, v dovolacom konaní dovolací súd

nemôže riešiť právne otázky, ktoré neboli predmetom odvolania. Uvedená čiastková otázka teda nie je otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Nie je preto v jej prípade splnená podmienka prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

67. Nad rámec dovolacieho konania však dovolací súd pripomína, že otázka prípustnosti zapretia otcovstva podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine bola vyriešená kladne právoplatným rozsudkom, ktorý predchádzal podaniu návrhu maloletého na zapretie otcovstva. Vzhľadom na túto skutočnosť nemožno spochybňovať oprávnenie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako kolízneho opatrovníka (za situácie, kedy dochádza ku kolízii záujmov právneho otca a matky na jednej strane a maloletého dieťaťa na strane druhej) taký návrh podať, keď skúmanie súladu záujmu maloletého dieťaťa so zapretím otcovstva je vecou posúdenia súdom v takom konaní.

XII.

68. Pokiaľ ide o otázku, či za skutkového a právneho stavu, ako ho zistil odvolací súd, je zapretie otcovstva v súlade s najlepším záujmom dieťaťa, keď podľa názoru dovolateľa to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa nie je, dovolací súd uvádza:

69. Podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa dieťa musí byť hneď po narodení zapísané do matriky a musí mať od narodenia právo na meno, právo získať štátnu príslušnosť, a pokiaľ je to možné, právo poznať vlastných rodičov a byť v ich opatere.

70. Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

71. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

72. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

73. Pri všetkých zásahoch do rodinných vzťahov treba v zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prioritne zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa, ktorý nie je v medzinárodných normách, vrátane Dohovoru o právach dieťaťa, definovaný všeobecnými kritériami. Tento záujem sa podľa ESĽP skladá z dvoch zložiek. Na jednej strane vyžaduje udržiavanie väzieb s jeho rodinou, okrem prípadov, keď sa konkrétna rodina preukáže ako nevhodná. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť pretrhnuté iba vo výnimočných prípadoch a musí byť vykonané všetko v záujme zachovania osobných vzťahov a ak je to vhodné, v záujme obnovy rodiny. Na druhej strane je v záujme dieťaťa, aby jeho výchova bola zabezpečená v stabilnom prostredí. Článok 8 Dohovoru, v zmysle ktorého sa štát zaväzuje rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov, vyžaduje zo strany orgánov verejnej moci rozhodovanie, zachovávajúce rovnováhu medzi záujmami dieťaťa a záujmami rodičov, pričom najlepší záujem dieťaťa v závislosti od jeho povahy a významu môže prevážiť nad záujmami rodičov (Sahin v. Nemecko, rozsudok z 08.07.2003, bod 66.).

74. Ťažisková ochrana práva na rodinný život je poskytovaná rodine zloženej z rodičov a detí. Kľúčovým princípom, ktorým sa Ústavný súd aj Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní riadi najmä v rodičovských veciach, je, aby vzťahy medzi rodičmi a ich deťmi boli usporiadané v najlepšom záujme dieťaťa. Ústavný súd v uznesení sp. zn. II. ÚS 27/2020 z 23. januára 2020 uviedol, že „súd musí vždy prihliadať na najlepší záujem dieťaťa, predovšetkým na jeho zdravý psychický a fyzický vývoj, a teda zabezpečenie jeho riadnej výchovy. Záujem dieťaťa nie je možné stotožniť so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii svojho výchovného pôsobenia...“ Veľká komora ESĽP v prípade Neulinger a Shurik proti Švajčiarsku zo 06. júla 2010, č. 41615/07 zdôraznila, že najlepší záujem dieťaťa z hľadiska jeho osobného rozvoja bude závisieť od rôznych individuálnych okolností, najmä veku dieťaťa a úrovni jeho vyspelosti, prítomnosti či neprítomnosti jeho rodičov a prostredia a skúseností dieťaťa.

75. Podľa čl. 5 Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,

- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

76. Zákonnodarca pojem „záujem dieťaťa“ taxatívne nedefinoval; kritériá uvedené v čl. 5 Zákona o rodine sú uvedené iba príkladmo. Z toho vyplýva predpoklad, že právny záver o najlepšom záujme dieťaťa možno odvodiť od konkrétnej situácie, v ktorej sa dieťa nachádza. To znamená, že najlepší záujem dieťaťa musí byť vždy posudzovaný individuálne, v závislosti od konkrétnych okolností toho-ktorého prípadu. Ústavný súd v rozhodnutí II. ÚS 662/2014 skonštatoval, že „záujmy rodičov a detí majú byť vo vzájomnej rovnováhe, avšak zvrchovaný záujem dieťaťa v okolnostiach konkrétneho prípadu môže prevážiť nad záujmom toho-ktorého rodiča“ (vrátane namietaného práva právneho otca na zachovaní rodinného života), pričom proporcionálne vyváženie záujmov medzi rodičmi a maloletými deťmi spočíva primárne v posúdení špecifických okolností prípadu zo strany všeobecných súdov.

77. Z uvedeného vyplýva, že záujem maloletého dieťaťa je prvoradý a môže prevážiť aj nad záujmom právneho rodiča na zachovaní doterajších rodinných vzťahov. Pre posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa na zapretí otcovstva nie je rozhodujúce, či k nemu právneho otca viaže silné puto, ani že právny otec má záujem na zachovaní doterajších „rodinných“ vzťahov; prvoradým a nad záujmom právneho otca stojacim je trvajúca existencia silných väzieb maloletého k právnemu otcovi, vrátane stabilného (bez konfliktami medzi matkou a právnym otcom narušovaného) rodinného a výchovného prostredia maloletého, čo v konaní preukázané nebolo.

78. Ako vyplýva z predchádzajúcej časti tohto rozhodnutia, dovolací súd nepovažoval za dôvodnú dovoláciu námietku podľa § 420 písm. f) CSP, že skutkový stav nebol odvolacím súdom (ani súdom prvej inštancie) zistený dostatočne a správne v dôsledku nevykonania niektorých dôkazov, ktoré podľa právneho otca majú dokazovať zachovanie citovej väzby dovolateľa a maloletého a nevyhodnotenia tejto skutočnosti v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

79. Z rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že v procese zisťovania skutkového stavu vyvažoval jednotlivé skutkové zistenia a vyvodil z nich právny záver, že zachovanie súčasného právneho stavu nie je v záujme maloletého dieťaťa. Súd prvej inštancie mal nepochybne preukázané, že právny otec má vytvorené silné puto k maloletému F.. Súčasne však nezistil, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi a keďže otcovstvo právneho otca je znaleckým dokazovaním celkom jednoznačne vylúčené a nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by bránili zosúladiť skutočný a právny stav rodičovstva k maloletému F., návrh maloletého dieťaťa považoval za plne dôvodný a preukázaný. Odvolací súd sa s vyhodnotením skutkových zistení súdom prvej inštancie a jeho právnym posúdením v súlade s čl. 5 Zákona o rodine v plnom rozsahu stotožnil, keď osobitne uviedol, že za správne považoval vyhodnotenie, že nebolo zistené, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi, čo vyplynulo z vyjadrení samotného maloletého dieťaťa, teda medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého dieťaťa. Odvolací súd skonštatoval, že za danej situácie súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že zapretie otcovstva je v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, ktorý názor podporuje aj zistenie skutkového stavu ohľadom citových väzieb medzi maloletým navrhovateľom a právnym otcom.

80. Podľa názoru dovolacieho súdu si odvolací súd na základe dostatočných skutkových zistení vyriešil právnu otázku súladu zapretia otcovstva so záujmom dieťaťa správne, v intenciách čl. 3 a 7 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 5 Zákona o rodine a tento svoj právny záver aj dostatočne, presvedčivo a logicky odôvodnil. Z uvedeného dôvodu prípustné dovolanie právneho otca podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vyhodnotil dovolací súd ako nedôvodné, a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

81. O nároku na náhradu trov konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 CSP v spojení s § 52 CMP.

82. Toto rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.